

כיתה
ג'

אנו פועלות לפי היכולות, וכמו הפירות - לא מתחרות

על קצה המזלג

התחשבות בזולת

האדם קרוב אצל עצמו - ומשום כך הוא מודע בראש ובראשונה לצרכיו ולמצוקותיו. בראשונה, משנברא האדם הוא היה - "יחידי". בורא עולם ברא עבורו ברוב טובו וחסדו אישה כעזר כנגדו כי "לא טוב היות האדם לבדו". השלמת הבריאה והגשמת ייעודו של האדם בעולמו מתאפשרות רק באמצעות חיים של שיתוף, חיים שיש בהם זולת אשר עצם קיומו מציב אתגר תמידי. החיים עם הזולת הם "עזר" - אין לנו דרך לחיות בעולם הזה לבדנו. אין לאדם אפשרות לספק את צרכיו מבלי להיעזר בזולתו ומבלי לעזור לזולתו. אך הזולת גם "כנגדו". החיים בחברה רצופים חיכוכים, התנגשויות ובעיות שנדרשים להם פתרונות הולמים. העובדה שהאדם נברא יחידי טבעה בו את הקושי לחלוק עם זולתו, והוא מצוי בכל רגע מחייו בחתירה לנוחות אישית ולשליטה מרבית על חייו.

פיתוח היכולת לחיות בנועם, בנוחות, במאור פנים ובאדיבות כלפי הסביבה, הוא הערובה לכך שחיי הקהילה והציבור יישאו אופי בעל איכות אמיתית.

יכולתו של כל פרט לוותר על סיפוק צרכיו האישיים ועל נוחותו הפרטית למען רווחת הכלל, מעניקה לו בסופו של דבר את הרווחה שאליה הוא שואף.

הכרת צורכי הזולת והרגישות לעובדה שניכר שוני גדול בין בני האדם בצרכים וביכולות, עשויות לתמוך ביכולתה של החברה להתגבר על הקונפליקטים המתפתחים בה כתוצאה מדרישתו של הפרט להגשים את שאיפותיו האישיות.

חברת התלמידות בבית-הספר כקהילה - מזמנת לתלמידות אתגרים דומים בקשר לשוני בצרכים וביכולות. המודעות לשוני בתחומים אלו, יכולה לסייע בפיתוח מיומנויות ניהול הקונפליקט תוך ביסוס התנהגות מכבדת המכירה בצרכיו וביכולותיו של הזולת - כאמצעי למניעת הקונפליקט.

מטרות

- בירור תפיסת עולמן של התלמידות ביחס לשוני בין בני האדם בצרכים וביכולות, וביחס לקונפליקטים המתפתחים בעקבות שוני זה.
- ביסוס התנהגות מכבדת המכירה בצרכיו וביכולותיו של האחר כאמצעי למניעת קונפליקטים.

מודל ההפעלה

מהלך להתחשבות בצרכים וביכולות של הפרט בקהילה, תוך הדמיית מריבה בין פירות על רקע סדר הקדימה בברכות (ובאכילה).

במליאה

מהלך ההפעלה

הקשבנה לסיפור על התנגשות מוזרה בין פירות שונים:

תחרות הבכורה לברכה

אימא הכינה קערה גדולה וחגיגית לשולחן הפירות של ט"ו בשבט. היא שטפה בזהירות תפוחים ואגסים והניחה עליהם קלמנטיות, ומעל הכול הניחה אשכול ענבים עסיסי שהשיגה.

בצלחת נפרדת שמה כמה תאנים מיובשות, צימוקים קטנים ונוצצים, זיתים ירוקים ומרירים ותמרים חומים ומתוקים ובמרכז הניחה גרגירי רימון אדומים ועסיסיים.

הפירות החלו לדון ביניהם מי ייבחר להיות הראשון שממנו יאכלו.

כל אחד רצה לזכות בכבוד הזה!

למורה:

- בחרי 10 או 15 תאמידות אשר תייצגנה כל אחת פרי או מין מהפירות המיונים.
 - לכל אחת "כתר" על ראשה לסימון הפרי שלה.
 - הכיני אותן להצגת המריבה בין הפירות לפני הכיתה.
 - הנחי אותן ללוות את דבריהן בשפת גוף ובהבעות פנים המתאימות לתוכן.
- מצורפות דוגמאות לחלק מן הפירות. ניתן להקיש מהתאמידות להמציא בעצמן את הטענות כדי לנצח בתחרות "הבכורה בברכה".

הרימון:

אני הפרי הגדול ביותר מבין שבעת המינים. בתוכי גרגירים רבים עסיסיים ויפים, מן הראוי שיאכלו אותי ראשון.

הגפן:

אני פרי טעים ומזין. מהמיץ שלי מכינים יין - לקידוש ולהבדלה ולכל סעודת מצווה. אפשר לייבש את פירותי לצימוקים העמידים זמן רב ואינם מתקלקלים, לפיכך, מן הראוי שיאכלו אותי ראשונה.

תמר:

אני מתוק. מכינים ממני דבש טעים ומזין, כאשר מייבשים אותי אינני נרקב או מתקלקל, לפיכך, מן הראוי שיאכלו אותי ראשון.

שוחחנה:

- באיזה פרי מבין הפירות הייתן בוחרות, לו הייתן אתן השופטות במריבה זו? מדוע?
- מה, לדעתכן, קרה בקצרת הפירות של שבעת המינים בעקבות המריבה שהתפתחה שם?
- כיצד, לדעתכן, יכולים הפירות לפתור או למנוע את ההתנגשות ביניהם על הבכורה באכילה?

הקשבנה להמשך הסיפור:

כאשר הניחה אימא את הקערות עם הפירות על השולחן, השתתקו הפירות בציפייה מתוחה לראות מי יזכה להיות הראשון שייבחר. אבי המשפחה בחר את הזית הקטן והמריר כדי לברך עליו ברכת "בורא פרי העץ". חני, הלומדת בכיתה ג' בבית-ספר "הלב", העדיפה לאכול את התמר לפני הפירות האחרים, ודיני בחרה ענבים מהאשכול היפה. ואז, תוך כדי המריבה, שמעו הפירות את אבי המשפחה כשהוא מבקש מכל בני המשפחה להאזין לו. ואלה הדברים שאמר אבא:

"כאשר מונחים פירות שונים על השולחן וגם מפירות שבעת המינים, צריך לאכול קודם את הפירות משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל".

"אבל, אם יש לי רק פירות משבעת המינים אני יכולה לאכול מה שאני אוהבת?" שאלה חני. "לא" השיב אבא. "התורה קבעה לנו את סדר האכילה של פירות שבעת המינים אשר ברכתם 'בורא פרי העץ' ענה אבא. 'הבה נקרא יחד את הפסוק שבו מספרת לנו התורה על שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל':

"ארץ חטיטה ושעורה, וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש" (דברים, ח': ח').

מפסוק זה לומדים חכמינו זיכרונם לברכה את ההלכה בקשר לפרי משבעת המינים שיש לברך עליו תחילה ולאכול ממנו ראשון כאשר ישנם פירות שונים. "האם אתן שמות לב למילה שחוזרת על עצמה בפסוק?" שאל אותן אבא. "כמובן" ענו הילדות. "המילה 'ארץ' כתובה פעמיים".

"נכון" אמר אבא. "ומכאן לומדים חז"ל שמי שיותר קרוב למילה 'ארץ' זוכה שיברכו עליו ויאכלו אותו קודם. לא הטעם הוא שקובע, לא המראה ולא הצבע, כי אם תורת ה' בלבד. מי הפרי שהכי קרוב ל'ארץ'?" שאל אבא.

"הזית" ענו חני ודיני יחד. "נכון" אמר אבא. "מבין הפירות אשר מברכים עליהם ברכת 'בורא פרי העץ' הזית הוא הראשון".

הפירות שבקערה הקשיבו בעניין לדבריו של אבא ופסקו ממריבתם. בושה מילאה אותם על כך שרבו. הם הבינו שהמריבה שלהם הייתה מעט טיפשית וחסרת טעם. ואז בקול גדול אמר הרימון:

"מה יש לריב כאשר התורה קובעת מי יהיה הראשון!"

קראנה את סיכום מסקנות המריבה:

מחשבה מונעת מריבה

כל פרי רצה להיות ראשון
ממש כמו נחשון,
להקדים את חבריו.
ראשון אותו יאכלו
ותחילה עליו יברכו.
התפתחה כאן התנגשות
למי הבכורה? למי הזכות?
נלמד זאת מהפסוק!
ואם לתנאים נקדיש מחשבה
נוכל למנוע מריבה.

אנחנו פועלות לפי היכולות

אנו שמות לב!

גם מחוץ לבית הספר מתרחשים לעיתים קרובות קונפליקטים והתנגשויות על רקע של חוסר הקדשת מחשבה או חוסר מודעות לנתונים מסוימים.

האזנה להתרחשות הבאה שקרתה כאשר מירי וליבי ארגנו קייטנה לילדות השכונה:

מירי וליבי מכיתה ג' ארגנו קייטנה לילדות מגן חובה ומכיתה א'. קייטנת "הלב" - זהו השם שליבי הציעה ומירי הסכימה לו בשמחה. בכלל, הן עובדות בשיתוף פעולה. כל אחת מציעה את ההצעות שלה לפעילויות בקייטנה וההחלטות מתקבלות יחד ברוח טובה. יצירות - זו הייתה אחת מההחלטות המשותפות שלהן.

נרגשות הן צעדו ביום שלפני פתיחת הקייטנה לחנות למכירת חומרי יצירה. "יש לי רעיון מאוד יפה ליצירה" הציעה מירי תוך כדי הליכה נמרצת. "נעשה תמונה מפייתים כמו שעשינו השנה בשיעור מלאכה. אני מאוד אוהבת לעשות עבודות עם פייטים. זה יוצא ממש יפה. כאשר עשינו את זה בכיתה, הייתה זו אחת המלאכות הכי אהובות על הבנות. אני חושבת שזה רעיון טוב מאוד! ניקח ציור יפה של שבעת המינים ונראה להן כיצד למלא אותו בפייטים" סיכמה מירי את הצעתה. "זהו באמת רעיון טוב ליצירה שיכולה להעסיק את הילדות הרבה זמן, ויכולה אחר כך לשמש כקישוט לסוכה" הסכימה ליבי. הן המשיכו לדמיין איך תיראה התמונה המיוחדת שהילדות תמלאנה בפייטים, וכבר שמעו באוזני רוחן את השבחים הזורמים מכל עבר ואת ההתלהבות מהרעיון המיוחד שלהן. הן קנו חומרי יצירה שונים וכמובן גם פייטים במגוון צבעים, סיכות מיוחדות לעבודה וריבועי קלקר כדי לנעוץ בהם את הסיכות לפי התרשים. הן השיגו בחנות תרשים גדול של שבעת המינים, והרגישו סיפוק רב מעצם הרכישה.

מיד ביומה הראשון של הקייטנה התחילו מירי וליבי, המדריכות הצעירות, עם היצירה המיוחדת מפייטים. הילדות עבדו על התמונה והתעסקו בתשומת לב מרובה בנעיצת הפייטים בתוך הקלקר. הן בחרו למלא קודם כול את הרימון האדום, כשהמדריכות עוזרות להן מפעם לפעם. לאחר זמן-מה שמו לב המדריכות שהילדות אינן מרוצות. הן החלו להתלונן שזה משעמם ושאינן להן כוח, שהאצבעות כבר כואבות להן, וביקשו לצאת לשחק בתופסת או בכדור.

התמונות היפות נזנחו, פייטים וסיכות התפזרו לכל עבר, ורעש מילא את החדר. הפעילויות נמשכו לפי התוכנית אך הילדות היו נרגזות וכעוסות.

איכשהו הסתיים היום המתיש הזה והמדריכות ניסו לסכם את מה שאירע. הן היו מתוסכלות וממורמות. אכזבה מילאה את ליבן.

"בסוף זה לא יצא כמו שחשבנו" התלוננה ליבי, "את הרוב אנחנו עשינו והילדות סתם השתעממו".

"כן" הוסיפה מירי "הפייטים ששמנו להן בצלחות נשפכו והכול התפזר" היא ציינה בעוגמה. "ובכלל, לא הייתה להן סבלנות. רק צירי מכיתה ב' הצליחה למלא את החלק של הרימון בציור. אני חושבת שזה היה להן קצת קשה מדי" סיכמה מירי.

"אינני יודעת" ענתה ליבי. "מה כבר קשה בלנעוץ סיכות בתוך קל קר? זה הולך לי בקלי קלות".

שעורנה:

- מה יכולות להיות הסיבות להתנגשות בקשר ליצירה בקייטנה?
- העתקנה את המשפטים מהסיפור שיש בהם רמזים לסיבות הללו:

1.....

2.....

3.....

- האם מירי וליבי התייחסו ליכולות של הילדות כאשר תכננו את היצירה?
- מה הייתן מציעות לליבי ולמירי לעשות כדי למנוע את ההתנגשות בקשר לביצוע היצירה בקייטנה?

- אנחנו מציעות למירי ולליבי:

.....

.....

נבדוק את היכולות
נתאים את הפעולות
ליכולות ולצרכים
שלי ושל האחרים

בכל מקום התנגשות נמנע, אפילו בקייטנה!!!

למורה: חלקי את הכיתה לזוגות - כל זוג יקבל כרטיס אחד למילוי מותאם.
שלב א':

דמינה כאילו אתן מתכננות להפעיל קייטנה לילדות גן חובה ותכננה את סדר היום בקייטנה:

כרטיס מדריכה בקייטנה קייטנת "הלב"

אנחנו, מכיתה ג',
מארגנות קייטנה לילדות מהשכונה שלומדות בגן חובה. יש לנו רעיונות מאוד
מעניינים לקייטנה, ואנחנו מתכננות פעילויות רבות ומהנות.

סדר היום ליומה הראשון של הקייטנה שלנו הוא:

8:30 - 9:00 - הגעה - קבלת פנים ומשחק חופשי

9:00 - 9:15 - תפילה

9:15 - 10:00

10:00 - 10:30

10:30 - 11:00

11:00 - 11:30

11:30 - 11:45

11:45 - 12:15

12:15 - 13:00

13:00 - 12:15

למורה: כל אחת מקבלת הזוג תמלא את כרטיס שלה ב'

שלב ב': דמייני שאת ילדה הלומדת בגן חובה ונרשמת לקייטנה שמארגנות ילדות מהשכונה.
את מצפה לימים של הנאה ושמחה.

אישי

כרטיס ילדה משתתפת בקייטנה קייטנת "הלב"

אני, לומדת בגן חובה.
נרשמתי לקייטנת "הלב". המדריכות לומדות בכיתה ג'.

אני מקווה שתהיינה תוכניות מעניינות ומתאימות לגיל שלי, ליכולות שלי
ולצרכים שלי.

הייתי רוצה שבקייטנה יעשו מלאכות עם

וגם

עוד משהו שאני מאוד אוהבת הוא

.....

• שתפי את בת הזוג שלך בציפיותיך כילדת גן חובה מקייטנת "הלב".

שלב ג'

למורה: אספי את כרטיסי שלב ה' וחלקי אותם מחדש באופן אקראי. כל זוג מדריכות יקבל
שני כרטיסי ילדות משלב ה' וכרטיס מדריכה אחד משלב ג' לחילופי משותף, בהתאם לכרטיסי
שלב ה'.

התבוננה בכרטיסים בהם כתובות הציפיות של ילדות גן חובה מהקיטנה שאתן מתכננות לארגן.
תכננה סדר יום לקיטנה, התואם את הציפיות הללו.

שלב ג'

כרטיס מדריכה בקייטנה קייטנת "הלב"

נבדוק את היכולות
נתאים את הפעולות
ליכולות ולצרכים
שלי ושל האחרים

אנחנו, מכיתה ג',
מארגנות קייטנה לילדות מהשכונה שלומדות בגן חובה. יש לנו רעיונות מאוד
מעניינים לקייטנה, ואנחנו מתכננות פעילויות רבות.
קיבלנו מהילדות שנרשמו לקייטנה כרטיסים ובהם רשומות הציפיות שלהם
מהקייטנה.
כדי שהקייטנה תהיה מהנה ומוצלחת, אנחנו מבקשות להתאים את סדר
היום של הקייטנה לצרכים וליכולות של הילדות.

סדר היום ליומה הראשון של הקייטנה שלנו הוא:

8:30 - 9:00 - הגעה - קבלת פנים ומשחק חופשי

9:00 - 9:15 - תפילה

9:15 - 10:00

10:00 - 10:30

10:30 - 11:00

11:00 - 11:30

11:30 - 11:45

11:45 - 12:15

12:15 - 13:00

13:00 - 12:15

שלב ד'

- התבוננה בסדר יום של הקייטנה שרשמתן בכרטיסי שלב א' ובכרטיסי שלב ג'.
- האם חלו שינויים בתכנון סדר היום של הקייטנה משלב א' לשלב ג'?
- האם התחשבתן בצרכים וביכולות של הילדות המשתתפות בקייטנה?
- רשומה את השינויים בטבלה המצורפת:

טבלת השוואת סדר יום מתוכנן לקייטנת "הלב"		
סדר היום	לפני תיאום הציפיות והיכולות	אחרי תיאום הציפיות והיכולות
9:00 - 8:30	הגעה - קבלת פנים ומשחק חופשי	
9:15 - 9:00	תפילה	
10:00 - 9:15		
10:30 - 10:00		
11:00 - 10:30		
11:30 - 11:00		
11:45 - 11:30		
12:15 - 11:45		
13:00 - 12:15		
13:30 - 13:00		

**נבדוק את היכולות
נתאים את הפעולות
ליכולות ולצרכים
שלי ושל האחרים**

מעגל רביעי: מעגל החיים היהודי - ניהול קונפליקטים

ג'

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

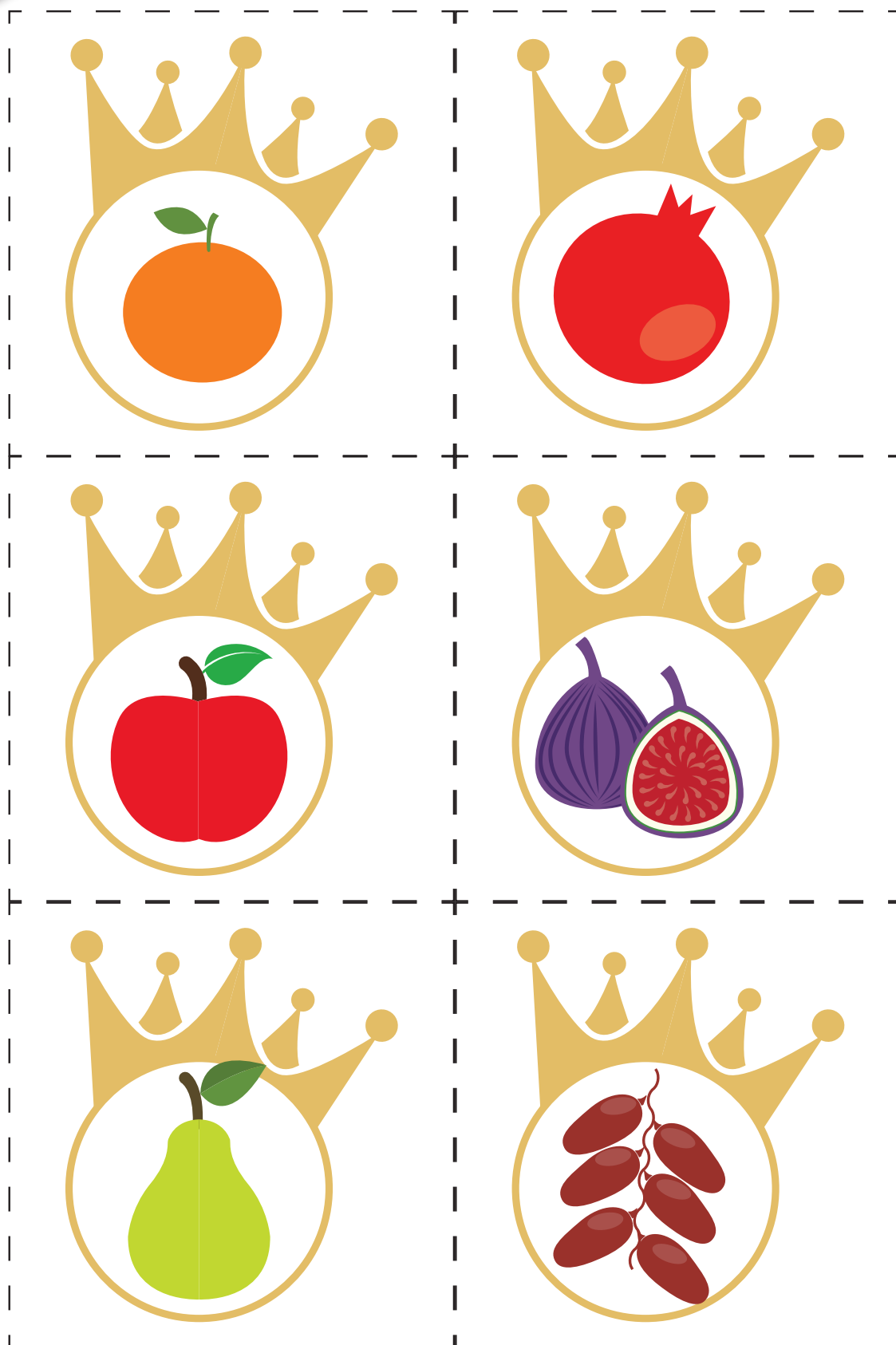

עזרים למורה: מעגל החיים היהודי - ניהול קונפליקטים

עזרים למורה: מעגל החיים היהודי - ניהול קונפליקטים

כרטיס מדריכה בקייסנה קייסנת "הלב"

שלב א'

אנחנו, מכיתה ג',
מארגנות קייסנה לילדות מהשכונה שלמדדות בגן חובה. יש לנו רעיונות מאוד
מעניינים לקייסנה, ואנחנו מתכננות פעילויות רבות ומהנות.

סדר היום ליומה הראשון של הקייסנה שלנו הוא:

8:30 - 9:00 - הגעה - קבלת פנים ומשחק חופשי
9:00 - 9:15 - תפילה
9:15 - 10:00
10:00 - 10:30
10:30 - 11:00
11:00 - 11:30
11:30 - 11:45
11:45 - 12:15
12:15 - 13:00

סימל, קפזול קוטי - יוטיטי סיטיט קצמט: שומט סימט

מפתח הל"ב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הל"ב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

עזרים למוצה: מעגל החיים החדש - יחידה לזיהוי - יחידה לזיהוי

כרטיס ילדה משתתפת בקייטנה "הלב"

שלב ב'

אני, לומדת בגן חובה.

נרשמתי לקייטנת "הלב". המדריכות לומדות בכיתה ג'.

אני מקווה שתהיינה תוכניות מעניינות ומתאימות לגיל שלי, ליכולות שלי ולצרכים שלי.

הייתי רוצה שבקייטנה יעשו מלאכות עם

וגם

עוד משהו שאני מאוד אוהבת הוא

.....

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

כרטיס מדריכה בקייטנה קייטנת "הלב" שלב ג'

נבדוק את היכולות
נתאים את הפעולות
ליכולות ולצרכים
שלי ושל האחרים

אנחנו, מכיתה ג', מארגנות קייטנה לילדות מהשכונה שלומדות בגן חובה. יש לנו רעיונות מאוד מעניינים לקייטנה, ואנחנו מתכננות פעילויות רבות. קיבלנו מהילדות שנרשמו לקייטנה כרטיסים ובהם רשומות הציפיות שלהם מהקייטנה. כדי שהקייטנה תהיה מהנה ומוצלחת, אנחנו מבקשות להתאים את סדר היום של הקייטנה לצרכים וליכולות של הילדות.

סדר היום ליומה הראשון של הקייטנה שלנו הוא:

8:30 - 9:00 - הגעה - קבלת פנים ומשחק חופשי

9:00 - 9:15 - תפילה

9:15 - 10:00

10:00 - 10:30

10:30 - 11:00

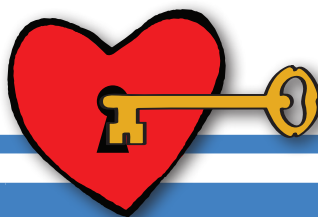
11:00 - 11:30

11:30 - 11:45

11:45 - 12:15

12:15 - 13:00

טבלת השוואת סדר יום מתוכנן לקייטנות "הלב"

סדר היום	לפני תיאום הציפיות והיכולות	אחרי תיאום הציפיות והיכולות
9:00 - 8:30	הגעה - קבלת פנים ומשחק חופשי	
9:15 - 9:00	תפילה	
10:00 - 9:15		
10:30 - 10:00		
11:00 - 10:30		
11:30 - 11:00		
11:45 - 11:30		
12:15 - 11:45		
13:00 - 12:15		
13:30 - 13:00		

עזרים למורה: מעגל החיים היהודי - ניהול קונפליקטים

ג'

